

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2563 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

Curriculum Evaluation of the 2020 Revised Practical Nurse Certificate Program of Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai

จินตนา พรสัมฤทธิ์โชค¹, พิเชษฐ แซ่โซว^{1*}, เกศราภรณ์ ชูพันธ์¹, นุชจรินทร์ พันธุ์บุญปลูก¹

Jintana Pornsumritchok¹, Pishet Sasow^{1*}, Kesraporn Choopun¹, Nucharin Phunboonlook¹

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข¹

Boromarajonani College of Nursing Chiang Mai, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health¹

(Received: October 4, 2024; Revised: February 20, 2025; Accepted: November 17, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงประเมินผลนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2563 ของ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินตามแบบจำลอง CIPP (Context, Input, Process, Product) ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ บริบท (ขอบเขต และสภาพแวดล้อม) ปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากร) กระบวนการ (การจัดการเรียนการสอน) และผลผลิต (ผลลัพธ์ผู้สำเร็จการศึกษา) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 208 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินหลักสูตรและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินภาพรวมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.65, S.D. = 0.52) โดยด้านบริบทได้รับคะแนนสูงสุด (Mean= 4.76, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Mean= 4.62, S.D. = 0.49) ด้านผลผลิต (Mean= 4.61, S.D. = 0.59) และด้านกระบวนการ (Mean= 4.59, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพพบว่า โครงสร้างหลักสูตรมีความชัดเจนและเป็นระบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเข้าใจเชิงลึก และผู้สำเร็จการศึกษามีจุดเด่นด้านทักษะการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการดูแลความต้องการพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับความรู้ของผู้ใช้บัณฑิต ข้อเสนอแนะจากการวิจัยสามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตร โดยปรับปรุงเนื้อหาของรายวิชาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของระบบบริการสุขภาพ เพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติทางคลินิกและเสริมสร้างระบบการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะและทักษะวิชาชีพของนักศึกษาให้บรรลุศักยภาพสูงสุด

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, การเรียนรู้เชิงรุก, แบบจำลอง, ผู้ช่วยพยาบาล, สมรรถนะวิชาชีพ

*ผู้ให้การติดต่อ พิเชษฐ แซ่โซว e-mail: pishet@bcnc.ac.th

Abstract

This evaluative research aimed to assess the revised 2020 Certificate in Practical Nursing Curriculum of Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai, using the CIPP evaluation model (Context, Input, Process, Product). The evaluation covered four components: context (scope and environment), input (resources), process (teaching and learning management), and product (graduate outcomes). The sample consisted of 208 participants, including administrators and instructors, graduates, and employers. The research instruments included a curriculum evaluation form and a semi-structured interview guide. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that the overall evaluation of the curriculum was rated at the highest level (Mean = 4.65, S.D. = 0.52). The highest score was obtained in the context dimension (Mean = 4.76, S.D. = 0.44), followed by input (Mean = 4.62, S.D. = 0.49), product (Mean = 4.61, S.D. = 0.59), and process (Mean = 4.59, S.D. = 0.55), respectively. Qualitative analysis indicated that the curriculum structure is clear and systematic, active learning plays an essential role in facilitating in-depth understanding, and graduates demonstrate strong practical skills, particularly in providing basic care, which aligns with employers' perceptions. Recommendations from the study include improving curriculum quality by updating course content to reflect changing health service needs, increasing clinical practice hours, and strengthening a systematic advisory support system to enhance students' professional competencies and enable them to reach their full potential.

Keywords: Curriculum Evaluation, Active Learning, CIPP Model, Practical Nurse, Professional Competency

บทนำ

การขาดแคลนบุคลากรพยาบาล ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านสุขภาพ เป็นอุปสรรคหลักในการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน แม้ว่าจะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง แต่การเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยด้านระบาดวิทยา รวมถึงการขยายระบบประกันสุขภาพและการเพิ่มบริการสุขภาพ ส่งผลให้ความต้องการพยาบาลเพิ่มขึ้นอย่างมาก กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอัตรากำลังของบุคลากร พบว่าประเทศไทยยังประสบปัญหาการขาดแคลนพยาบาลอย่างชัดเจน โดยในเขตสุขภาพที่ 1 ควรมีพยาบาล 10,939 คน แต่ปัจจุบันมีเพียง 7,635 คน จึงขาดแคลนถึง 2,758 คน (สำนักงานเขตสุขภาพที่ 1, 2563)

{2/20}

ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลไม่สามารถแก้ไขในระยะเวลาอันสั้นได้และส่งผลกระทบต่อทำให้บริการแก่ประชาชนในโรงพยาบาลขนาดใหญ่หลายแห่ง บางแห่งไม่สามารถเปิดให้บริการหอผู้ป่วยในให้เพียงพอได้ ดังนั้นการเตรียมบุคลากรด้านสาธารณสุขให้พอเพียงกับความต้องการทั้งด้านกำลังคนและคุณภาพจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพยังคงเป็นความท้าทายของระบบสาธารณสุขไทย แม้จะมีการเพิ่มกำลังการผลิตจากสถาบันการศึกษาแล้วก็ตาม (สถาบันพระบรมราชชนก, 2563) กระทรวงสาธารณสุขจึงมีนโยบายเพิ่มกำลังคนสายผู้ช่วยพยาบาล 10,000 คนภายใน 5 ปี สอดคล้องกับนโยบายสภาการพยาบาลที่เน้นการจัดสรรบุคลากรสุขภาพให้เหมาะสมกับความซับซ้อนของปัญหาสุขภาพและความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อให้ระบบบริการมีประสิทธิภาพการผลิตผู้ช่วยพยาบาลจึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพการทำงานของทีมการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข, 2567)

สถาบันพระบรมราชชนก (สบช.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านสุขภาพ โดยมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัด 30 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการรับรองจากสภาการพยาบาล (สถาบันพระบรมราชชนก, 2563) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ เป็นวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่มีบทบาทในการผลิตบัณฑิตพยาบาลและพัฒนาบุคลากรสุขภาพให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินโครงการผลิตหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ซึ่งในปัจจุบันใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (ปรับปรุง พ.ศ. 2563) ผลิตผู้สำเร็จการศึกษา 336 คน กระจายสู่สถานบริการสุขภาพในเขตสุขภาพที่ 1 ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งภาคปกติ (1 ปี) และภาคพิเศษ (1 ปี 4 เดือน) พร้อมระบบอาจารย์ที่ปรึกษา (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่, 2565)

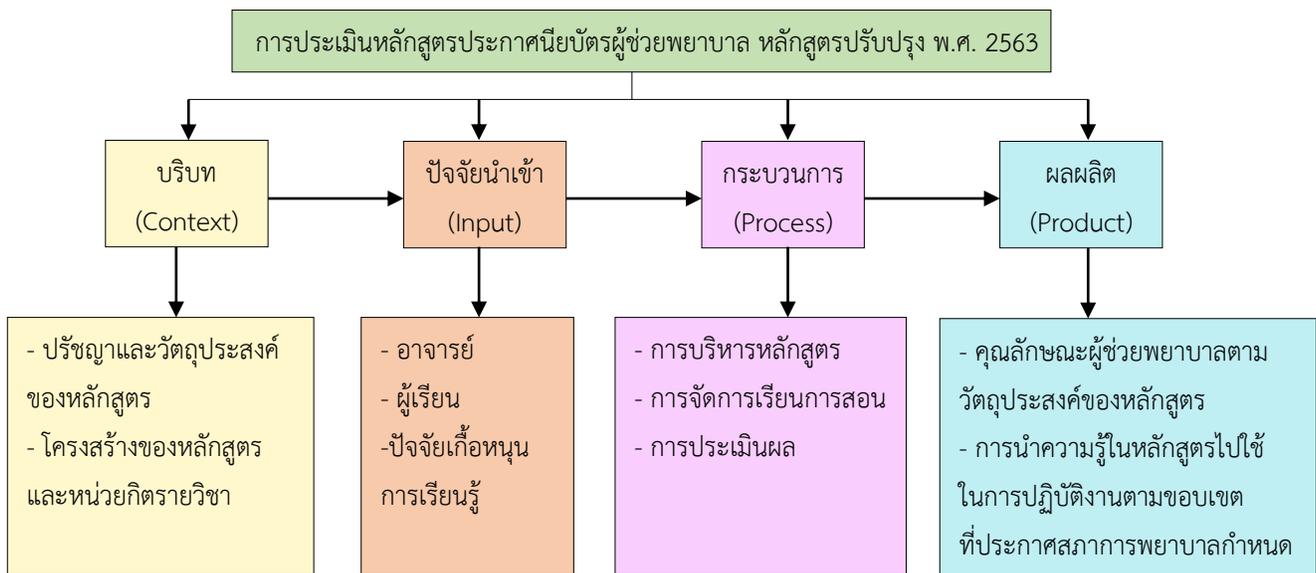
เนื่องจากหลักสูตรจะครบกำหนดประเมินในปี พ.ศ. 2567 จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และสอดคล้องกับระบบสุขภาพของประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทำวิจัยประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 ขึ้น โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการประเมินตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) (Stufflebeam, 2003) ซึ่งสามารถประเมินได้ครอบคลุมทั้งการประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการผลิต (Process) และ ผลผลิต (Product) ของหลักสูตร โดยผลการประเมินแต่ละด้านจะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินการในขั้นตอนต่อไป (มารุต พัฒนาผล, 2561) รายละเอียดข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล รวมถึงการวางแผน และการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) ของหลักสูตร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) เพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563 โดยใช้แนวคิดการประเมินตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) (Stufflebeam, 2003) ในการประเมินบริบทของหลักสูตร (Context) ปัจจัยนำเข้าหลักสูตร (Input) กระบวนการของหลักสูตร (Process) และผลผลิตของหลักสูตร (Product) ดังแสดงกรอบแนวคิดในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) ดำเนินการศึกษา ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) และผู้ใช้บัณฑิตจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 386 คน โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารและอาจารย์ 20 คน ผู้ใช้บัณฑิต 30 คน และผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2563-2565 จำนวน 336 คน (ปี 2563 = 120 คน, ปี 2564 = 99 คน, ปี 2565 = 117 คน)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 233 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการหลักสูตรโดยตรง

1.2 ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 183 คน คำนวณจากสูตรของ Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 182.3 คน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 183 คน โดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งตามปีการศึกษา 2563-2565 ปีละ 61 คน

1.3 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาอย่างน้อย 6 เดือน และสามารถประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานได้

2. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 60 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 จำนวน 20 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2.3 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เกณฑ์การคัดเลือก

1. ผู้บริหาร เป็นอาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

2. อาจารย์ผู้สอน เป็นอาจารย์ที่ได้ทำการสอนนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในวิชาทฤษฎีหรือปฏิบัติ

3. ผู้ใช้บัณฑิต เป็นหัวหน้าหน่วยงานในระดับต้นหรือผู้แทนที่ได้ปฏิบัติงานโดยตรงกับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ที่สำเร็จในปีการศึกษา 2563-2565 เป็นอย่างน้อยระยะเวลา 6 เดือนขึ้นไป

4. ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล เป็นผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ที่สำเร็จในปีการศึกษา 2563-2565

เกณฑ์การคัดออก เป็นผู้ที่ตอบแบบสอบถามไม่ครบ เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างแจ้งความประสงค์ถอนตัวจากการวิจัย หรือกลุ่มตัวอย่างรู้สึกไม่สบายใจหรืออึดอัดระหว่างให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินหลักสูตรสร้างจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ฉบับ จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1.1 แบบประเมินฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารและอาจารย์

1.2 แบบประเมินฉบับที่ 2 สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563

1.3 แบบประเมินฉบับที่ 3 สำหรับผู้ใช้บัณฑิต โดยแบบประเมินแต่ละฉบับ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1.3.1 ด้านบริบท ประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน คือ ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา จำนวน 23 ข้อ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง จำนวน 5 ข้อ

1.3.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยข้อมูล 4 ตอน คือ ตอนที่1 ด้านอาจารย์ จำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 2 ด้านผู้เรียนจำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยเกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ จำนวน 14 ข้อ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงปัจจัยนำเข้า จำนวน 3 ข้อ

1.3.3 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การบริหารหลักสูตร จำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอน จำนวน 17 ข้อ ตอนที่ 3 การประเมินผล จำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกระบวนการผลิต จำนวน 3 ข้อ

1.3.4 ด้านผลผลิต ประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน คือ ตอนที่1 คุณลักษณะผู้ช่วยพยาบาล ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 2 การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน ตามขอบเขตที่ประกาศสภาการพยาบาลกำหนด จำนวน 21 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงผลผลิต จำนวน 6 ข้อ

แบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับเกณฑ์ แผลผล ใช้คะแนนเฉลี่ยตามจุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงคะแนน ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคำถามของแบบสัมภาษณ์ได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใช้ในการ สัมภาษณ์ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต มีแนวคำถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ข้อคำถามลักษณะปลายเปิดสำหรับสัมภาษณ์

กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านผลผลิต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารการพยาบาล และอาจารย์พยาบาล เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index Of Item Objective Congruence (IOC)) เท่ากับ 0.67-1.0 นำข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ การตรวจสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดสอบหาความเที่ยง ในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 20 คน และนำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินสำหรับผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต เท่ากับ 0.89, 0.85 และ 0.86 ตามลำดับ

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) พัฒนาการจาก การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความชัดเจน และความครอบคลุมของคำถาม พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์และเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับการอนุมัติจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2567 ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิในการตอบแบบสอบถามให้ผู้บริหารและอาจารย์รับทราบ และขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยส่งลิงค์การลงนามเข้าร่วมวิจัยและลิงค์แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form ให้กลุ่มเป้าหมายตอบกลับมา การสัมภาษณ์ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง โดยสัมภาษณ์โดยตรงหรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Line Call)

2. กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และผู้สำเร็จการศึกษาผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงพยาบาลแต่ละแห่ง เพื่อขอเก็บข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิในการตอบแบบสอบถามผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Line Call) เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ชักถาม และขออนุญาต

เก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยส่งลิงค์การลงนามเข้าร่วมวิจัยและลิงค์แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form ให้กลุ่มเป้าหมายตอบกลับมา การสัมภาษณ์ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง โดยสัมภาษณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Line Call) หรือทางโทรศัพท์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ (Krippendorff, 2018) ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การแบ่งหน่วยข้อมูล 2) การสุ่มตัวอย่าง 3) การบันทึก/การเข้ารหัส 4) การลดทอนข้อมูล 5) การตีความ และ 6) การเล่าเรื่อง/นำเสนอ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยนี้ได้รับการพิจารณาจริยธรรม จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ หมายเลขโครงการวิจัย C07 /2567 รหัสจริยธรรมการวิจัย BCNCT16/2567 ผู้วิจัยจะไม่เก็บข้อมูลหรือ สัมภาษณ์หากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ประสงค์ให้เก็บข้อมูลในรายนั้น ๆ และเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ ผู้ร่วมวิจัยสามารถ ยุติการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ได้โดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผล ไม่เสียสิทธิประโยชน์ และไม่มีผลกระทบใด ๆ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างตอบกลับแบบสอบถามจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 89.27 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 233 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารและอาจารย์จำนวน 19 คน (ร้อยละ 95.00) ผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 25 คน (ร้อยละ 83.33) และผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 164 คน (ร้อยละ 89.62)

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารและอาจารย์และผู้ใช้บัณฑิต ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้บริหาร และ อาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 89.47 เพศชาย ร้อยละ 10.53 อายุ 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 42.10 ระดับการศึกษาปริญญาโทมากที่สุดร้อยละ 57.90 ประสบการณ์การสอน 1-10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 68.42 ในส่วนของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84 เพศชายร้อยละ 16 อายุ 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 68 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 76 ประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี มากที่สุด ร้อยละ 68 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารและอาจารย์ และผู้ใช้บัณฑิต

ข้อมูลส่วนบุคคล	ผู้บริหารและอาจารย์ (n=19)		ผู้ใช้บัณฑิต (n=25)		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	2	10.53	4	16
	หญิง	17	89.47	21	84
อายุ	20-30 ปี	3	15.79	0	0
	31-40 ปี	3	15.79	5	20
	41-50 ปี	8	42.10	17	68
	มากกว่า 50 ปี	5	26.32	3	12
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	8	42.10	19	76
	ปริญญาโท	11	57.90	6	24
	ปริญญาเอก	0	0	0	0
ประสบการณ์การทำงาน	1-10 ปี	13	68.43	0	0
	11-20 ปี	4	21.05	5	20
	21-30 ปี	1	5.26	17	68
	มากกว่า 30 ปี	1	5.26	3	12

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สำเร็จการศึกษา ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 84.76 และเพศชายร้อยละ 15.24 อายุ 31-40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 81.74 ได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษาภายใน 1 ปี ร้อยละ 81.71 ทำงานหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด ร้อยละ 64.63 ได้ทำงานตรงตามวุฒิผู้ช่วยพยาบาลร้อยละ 84.14 ไม่ตรงตามวุฒิ ร้อยละ 15.86 งานที่ไม่ได้ทำตรงตามวุฒิมากที่สุด คือ ทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยเหลือคนใช้ร้อยละ 12.20 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	ผู้สำเร็จการศึกษา (n=164)		
	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	25	15.24
	หญิง	139	84.76
อายุ	20-30 ปี	42	25.61
	31-40 ปี	105	64.02
	41-50 ปี	17	10.37
	มากกว่า 50 ปี	0	0
ได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา ภายใน 1 ปี	มากกว่า 1 ปี	134	81.71
	มากกว่า 1 ปี	30	18.29

ข้อมูลส่วนบุคคล		ผู้สำเร็จการศึกษา (n=164)	
		จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานที่สังกัด	หน่วยงานรัฐ	106	64.63
	หน่วยงานเอกชน	48	29.27
	ทำงานอิสระ	10	6.10
ทำงานตามวุฒิผู้ช่วยพยาบาล	ตรงตามวุฒิ	138	84.14
	ไม่ตรงตามวุฒิ	26	15.86
งานที่ไม่ได้ทำตรงตามวุฒิ	ผู้ช่วยเหลือคนไข้	20	12.20
	กู้ภัยเทศบาล	3	1.83
	อื่น ๆ	3	1.83

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในด้านบริบท (Context) พบว่า ด้านบริบทโดยรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.76, S.D. = 0.44) โดยด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด (Mean = 4.66, S.D. = 0.54) และด้านโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.86, S.D. = 0.346) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคะแนนด้านบริบท ของผู้บริหาร และ อาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต

ด้านบริบท	ผู้บริหารและ		ผู้สำเร็จการศึกษา		ผู้ใช้บัณฑิต		รวม		ระดับความคิดเห็น
	อาจารย์ (n=19)		(n=164)		(n=25)		(n=208)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ปรัชญาและวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร	4.70	0.50	4.67	0.52	4.62	0.61	4.66	0.54	มากที่สุด
โครงสร้างหลักสูตร	4.86	0.36	4.86	0.34	4.87	0.32	4.86	0.34	มากที่สุด
รวม	4.78	0.43	4.77	0.43	4.75	0.47	4.76	0.44	มากที่สุด

2.2 ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าโดยรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.62, S.D. = 0.49) โดยด้านอาจารย์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

(Mean = 4.71, S.D. = 0.37) ด้านผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.48, S.D. = 0.52) และด้านปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.66, S.D. = 0.55) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคะแนนด้านปัจจัยนำเข้า ของผู้บริหาร และอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต

ด้านปัจจัย นำเข้า	ผู้บริหารและ อาจารย์ (n=19)		ผู้สำเร็จการศึกษา (n=164)		ผู้ใช้บัณฑิต (n=25)		รวม (n=208)		ระดับความคิดเห็น
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ด้านอาจารย์	4.59	0.56	4.68	0.50	4.72	0.39	4.71	0.37	มากที่สุด
ด้านผู้เรียน	4.22	0.64	4.71	0.50	4.74	0.36	4.48	0.52	มาก
ด้านปัจจัย เกื้อหนุน การเรียนรู้	4.62	0.37	4.59	0.65	4.68	0.41	4.66	0.55	มากที่สุด
รวม	4.48	0.52	4.66	0.55	4.71	0.37	4.62	0.49	มากที่สุด

2.3 ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ด้านกระบวนการโดยรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.59, S.D. = 0.55) โดยด้านการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.66, S.D. = 0.46) ด้านการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.53, S.D. = 0.55) และด้านการประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.59, S.D. = 0.64) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคะแนนด้านกระบวนการของผู้บริหาร และอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต

ด้านกระบวนการ	ผู้บริหารและ อาจารย์ (n=19)		ผู้สำเร็จการศึกษา (n=164)		ผู้ใช้บัณฑิต (n=25)		รวม (n=208)		ระดับความคิดเห็น
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การบริหารหลักสูตร	4.47	0.58	4.55	0.63	4.65	0.43	4.66	0.46	มากที่สุด
การจัดการเรียนการสอน	4.52	0.53	4.57	0.68	4.65	0.54	4.53	0.55	มากที่สุด
การประเมินผล	4.59	0.53	4.64	0.61	4.69	0.41	4.59	0.64	มากที่สุด
รวม	4.53	0.55	4.59	0.64	4.66	0.46	4.59	0.55	มากที่สุด

2.4 ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ในด้านผลผลิต (Product) พบว่า ด้านผลผลิตโดยรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.61, S.D. = 0.59) โดยคุณลักษณะผู้ช่วยพยาบาลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.63, S.D. = 0.48) และการนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงานตามขอบเขตที่ประกาศสภาการพยาบาลกำหนดอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.58, S.D. = 0.69) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคะแนนด้านผลผลิต ของผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต

ด้านผลผลิต	ผู้บริหารและ		ผู้สำเร็จการศึกษา		ผู้ใช้บัณฑิต		รวม		ระดับความคิดเห็น
	อาจารย์ (n=19)		(n=164)		(n=25)		(n=208)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
คุณลักษณะผู้ช่วยพยาบาลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.43	0.59	4.68	0.55	4.80	0.30	4.63	0.48	มากที่สุด
การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงานตามขอบเขตที่ประกาศสภาการพยาบาลกำหนด	4.43	0.70	4.68	0.55	4.64	0.83	4.58	0.69	มากที่สุด
รวม	4.43	0.65	4.68	0.55	4.72	0.59	4.61	0.59	มากที่สุด

2.5 ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ตามรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า คะแนนโดยรวมของการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ตามรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.52) โดยด้านบริบทอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.76, S.D. = 0.44) ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.62, S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.59, S.D. = 0.55) และด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.61, S.D. = 0.59) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของคะแนนโดยรวมและรายด้านตามรูปแบบ CIPP Model ของผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต

รายการประเมิน	ผู้บริหารและ อาจารย์ (n=19)		ผู้สำเร็จการศึกษา (n=164)		ผู้ใช้บัณฑิต (n=25)		รวม (n=208)		ระดับความคิดเห็น
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ด้านบริบท	4.78	0.43	4.77	0.43	4.75	0.47	4.76	0.44	มากที่สุด
ด้านปัจจัยนำเข้า	4.48	0.52	4.66	0.55	4.71	0.37	4.62	0.49	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.53	0.55	4.59	0.64	4.66	0.46	4.59	0.55	มากที่สุด
ด้านผลผลิต	4.43	0.65	4.68	0.55	4.72	0.59	4.61	0.59	มากที่สุด
รวม	4.56	0.54	4.68	0.54	4.71	0.47	4.65	0.52	มากที่สุด

3. ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็น กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพ สามารถสรุปประเด็นหลักได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีโครงสร้างชัดเจน

หลักสูตรที่มีโครงสร้างชัดเจนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (ปรับปรุง พ.ศ. 2563) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี เชียงใหม่ ออกแบบตามมาตรฐานวิชาการ มีโครงสร้างชัดเจนด้วยเนื้อหา ตารางเรียน และแผนการสอนที่เป็นระบบ เพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม “หลักสูตรมีการวางแผนที่ดีมาก ทุกอย่างถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า ทำให้การเรียนรู้เป็นระบบและสามารถติดตามได้” (ผู้บริหาร 1) “การเรียนการสอนมีโครงสร้างที่ชัดเจน ทำให้เข้าใจว่าต้องทำอะไรบ้าง และแต่ละส่วนเชื่อมโยงกันยังไง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการทำงาน” (ผู้สำเร็จการศึกษา 5)

2. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย

กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและครอบคลุม ทั้งการบรรยาย การทำกรณีศึกษา การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริง “เราส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกวิเคราะห์กรณีศึกษาต่าง ๆ และเรียนภาคปฏิบัติผ่านสถานการณ์จริง” (อาจารย์ 3) “การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงช่วยให้เราเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในงานจริงได้” (ผู้สำเร็จการศึกษา 6)

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเนื้อหาหลักสูตรที่เป็นระบบและกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การศึกษาค้นคว้าว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและครอบคลุมหลากหลายรูปแบบ อาทิ การบรรยาย การทำกรณีศึกษา การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกและทักษะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพของนักศึกษา

การใช้วิธีการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถแก้ปัญหาผ่านสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมจริงของการทำงาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ “การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงช่วยให้เราเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้” (ผู้สำเร็จการศึกษา 6)

3. การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

มีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำและสนับสนุน เพื่อพัฒนานักศึกษาอย่างรอบด้านตามเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจน ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยใช้เครื่องมือประเมินหลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การประเมินโดยอาจารย์และเพื่อน รวมถึงการประเมินตนเอง “อาจารย์มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องในระหว่างการฝึกปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้ทราบประสิทธิภาพของการฝึก และปรับปรุงการฝึกปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น” (ผู้ใช้บัณฑิต 1) “การติดตามผลทำให้เรามั่นใจว่าได้รับการประเมินที่เป็นธรรมและสามารถพัฒนาตนเองได้” (ผู้สำเร็จการศึกษา 11)

4. ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

ผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรมีความชัดเจนในโครงสร้างการเรียนการสอน และมีการติดตามผลที่ดี อย่างไรก็ตาม ควรมีการปรับปรุงให้มีระยะเวลาการฝึกปฏิบัติมากขึ้น และเพิ่มการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แน่ใจว่านักศึกษาจะสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสู่ตลาดแรงงาน เช่น การดูแลผู้สูงอายุ “หากมีเวลาฝึกปฏิบัติมากกว่านี้ จะช่วยให้เราพัฒนาทักษะได้มากขึ้น” (ผู้สำเร็จการศึกษา 8) “การเรียนการสอนเกี่ยวกับการดูแลบุคคลทุกกลุ่มวัยควรเพิ่มประเด็นการดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มมากขึ้น” (ผู้ใช้บัณฑิต 9)

การอภิปรายผล

ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล โดยแยกเป็นรายด้าน ตามรูปแบบการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า ความคิดเห็นด้านบริบทโดยรวมของหลักสูตร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

1.1 ด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต เห็นด้วยกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยพยาบาลตามที่ได้รับมอบหมายจากพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย โดยเฉพาะการดูแลกิจวัตรประจำวันและการให้สุขศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องตามประกาศ

สภาการพยาบาลเรื่องการมอบหมายงานให้ผู้ช่วยพยาบาล เช่น การดูแลในกิจวัตรประจำวัน การช่วยผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลให้ผู้ป่วยเรียนรู้เรื่องสุขภาพ (สภาการพยาบาล, 2561) การผลิตผู้ช่วยพยาบาลเข้าสู่ระบบสุขภาพ จะช่วยแก้ปัญหาและแบ่งเบาภาระงานของพยาบาลลง โดยผู้ช่วยพยาบาลจะทำหน้าที่ดูแลการพยาบาลพื้นฐาน สนับสนุนงานพยาบาลในส่วนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้ (กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข, 2567) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ใช้บัณฑิต ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า หลักสูตรควรเพิ่มประเด็นการดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันที่มีจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งในสถานการณ์การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ทำให้ระบบบริการของประเทศไทยต้องการสหสาขาวิชาชีพรองรับมากขึ้น (นงลักษณ์ พะโกยะ, ศิริพันธ์ สาสัตย์ และวาสิณี วิเศษฤทธิ์, 2564)

1.2 บริบทเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร ผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าเป็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรับรองหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล พ.ศ. 2560 ที่ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนหน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาเฉพาะ จำนวนหน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 28 หน่วยกิต รายวิชาภาคทฤษฎี ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต รายวิชาภาคปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต 3) หมวดวิชาเลือก จำนวนหน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) โดยโครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 36 หน่วยกิต ตามเกณฑ์การจัดหลักสูตร ผลการประเมินนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากทั้งกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาและกลุ่มผู้บริหาร ซึ่งสะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่า โครงสร้างหลักสูตรมีการวางแผนมาอย่างดีและเป็นระบบ ส่งผลให้การเรียนการสอนมีความชัดเจน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าโดยรวมของหลักสูตร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1 ด้านอาจารย์ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลของวิทยาลัยได้มีการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณวุฒิ และประสบการณ์การสอนที่ตรงกับรายวิชาที่สอน มีการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหารายวิชา มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและเป็นแบบอย่างที่ดี ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ ข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติว่าการมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำระหว่างการฝึกปฏิบัติมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มความมั่นใจให้กับนักศึกษาซึ่งผลลัพธ์นี้มีความสอดคล้องกับแนวทางการนิเทศทางคลินิกอย่างสม่ำเสมอที่จะเป็นการสนับสนุนให้ผู้ฝึกปฏิบัติสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การดูแลของผู้นิเทศ

มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฝึกปฏิบัติสามารถบรรลุเป้าหมาย ผ่านวิธีการสนับสนุนและการพัฒนาจากผู้ิเทศ เป็นการส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองต่อไป (Hawkins & Shoheit, 2020)

2.2 ด้านผู้เรียน มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอาจารย์และด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะมีความแตกต่างของผู้เรียนที่มาจากหลายกลุ่ม ที่มีทั้งกลุ่มที่ ผู้ช่วยเหลือคนไข้ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่สะท้อนว่าผู้เรียนกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์ในงานด้านสาธารณสุขมาก่อน มีแนวโน้มที่จะต่อยอดความรู้และปรับตัวในการเรียนรู้ได้เร็วกว่ากลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ อย่างไรก็ตามพบว่า เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วผู้เรียนมีความตั้งใจ เอาใจใส่ ในการเรียน สามารถทำงานกลุ่มร่วมกัน และทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของ Guo, Zhu, Boonyamalik, Powwattana, Zhang, & Sun (2025) ที่พบว่า สมรรถนะด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ รวมถึงการทำงานเป็นทีม เป็นทักษะพื้นฐานของผู้ช่วยพยาบาลที่ต้องมีเพื่อให้ทีมสหสาขาทำงานได้สอดคล้องกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ปัจจัยนำเข้าด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับการผลิตผู้ช่วยพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ เป็นการผลิตเพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข จึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ทำให้สามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเพียงพอและทันสมัย ได้รับความร่วมมือจากสถานบริการสุขภาพ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีความพร้อมสำหรับเป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่, 2565)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ความคิดเห็นด้านกระบวนการโดยรวมของหลักสูตร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.1 การบริหารหลักสูตร มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เนื่องจากวิทยาลัยได้มีการกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการในการบริหารงานหลักสูตร ซึ่งมีหน้าที่วางแผนบริหารหลักสูตร และควบคุม กำกับ ติดตามการดำเนินงานของหลักสูตรให้เป็นไปตามการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่, 2563) ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้มีการจัดทำแผนการศึกษาตลอดหลักสูตร ตารางเรียน และแผนการฝึกภาคปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้การบริหารหลักสูตรเป็นไปตามมาตรฐานของวิชาชีพ

3.2 การจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะวิทยาลัยมีการจัดอาจารย์ผู้สอนเหมาะสมกับความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์การสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการจัดสอนซ่อมเสริมสำหรับนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ หรือ สำเร็จการศึกษาล่าช้า เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียน

ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาครั้งนี้ ได้ช่วยยืนยันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม และครอบคลุมหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย การทำกรณีศึกษา การสาธิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่วิทยาลัยมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านการให้นักศึกษาได้วิเคราะห์กรณีศึกษา และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษา ที่สะท้อนว่ารูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และทำให้สามารถนำทักษะไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การประเมินผล มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยวิทยาลัยมีการวัดและประเมินผล แต่ละรายวิชาเป็นไปตามข้อบังคับสถาบันพระบรมราชชนก ว่าด้วยการจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาล ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขพ.ศ. 2565 ที่ได้กำหนดไว้ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2565) มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน มีการกำหนดสัดส่วนคะแนนในแต่ละรายวิชาอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการสอน ของอาจารย์ในแต่ละรายวิชา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการ จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ระบบติดตามผลการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้สนับสนุน และให้คำแนะนำ มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยระบบติดตามผลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ ผู้เรียนได้รับการประเมินที่เป็นธรรมและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่อง ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนและเครื่องมือ ประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การประเมินจากอาจารย์ผู้สอน แบบประเมินตนเอง การให้ข้อเสนอแนะ จากเพื่อนร่วมชั้น และการประเมินตามสภาพจริง (สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า ความคิดเห็นด้านผลผลิตโดยรวมของหลักสูตร มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมากที่สุด

4.1 คุณลักษณะผู้ช่วยพยาบาลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งด้านความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสัมพันธภาพ และด้านการปฏิบัติงาน รายด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ผู้ช่วยพยาบาลสามารถปฏิบัติงานได้ดี โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือดูแลบุคคลโดยการตอบสนอง ความต้องการขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่มีค่าคะแนนมากที่สุด ผลการประเมินนี้ยังสอดคล้อง อย่างยิ่งกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้บัณฑิต ซึ่งได้สะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่า จุดเด่นที่ชัดเจนของผู้สำเร็จ การศึกษาคือความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือและดูแลบุคคลในด้านความต้องการ ขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี

4.2 การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ตามขอบเขตที่ประกาศสภาการพยาบาลกำหนด มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

เป็นงานประจำ ในผู้ป่วยมีอาการคงที่/ไม่รุนแรง มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยพยาบาลเป็นการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นในการดูแลกิจวัตรประจำวัน สอดคล้องกับผลการประเมินการประเมินหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรใหม่) พ.ศ. 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ของ ปรียสลิล ไชยวุฒิ, สไบทิพย์ เชื้อเอี่ยม และดวงฤทัย เสมอคุ้มหอม (2565) พบว่า คุณลักษณะเชิงวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการดูแลช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวัน และความสุขสบายของผู้ป่วย มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานประจำแต่อยู่ในความควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือการพยาบาลและผดุงครรภ์ ผลการวิจัยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ใช้บัณฑิต ที่สะท้อนว่าผู้ช่วยพยาบาลสามารถปฏิบัติงานได้ดีตามขอบเขตที่สภากำหนด โดยเน้นการพยาบาลขั้นพื้นฐานที่ไม่ซับซ้อน และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นไปตามตามประกาศสภาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเลือกมอบหมายงานบางอย่างโดยพยาบาลวิชาชีพให้กับผู้ช่วยพยาบาล พยาบาลวิชาชีพอาจจำเป็นต้องมอบหมายงานบางอย่างให้กับผู้ช่วยพยาบาล แต่ความรับผิดชอบงานที่ได้มอบหมายไปนั้นยังคงตกอยู่กับพยาบาลวิชาชีพ ขอบเขตการมอบหมายงาน และการนิเทศอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของงาน ทักษะและประสบการณ์ของผู้ช่วยพยาบาล ตลอดจนภาวะความเจ็บป่วย ความสามารถและความตั้งใจในการมีส่วนร่วมในการดูแลตนเองของผู้ใช้บริการ (สภาการพยาบาล, 2561)

5. ผลการประเมินหลักสูตร โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยด้านบริบทมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรับรองหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล พ.ศ. 2560 ได้กำหนดไว้ว่าหลักสูตรต้องมีปรัชญาหรือวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาและมาตรฐานทางวิชาการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) อย่างไรก็ตามเพื่อให้การดำเนินงานหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่า มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร โดยควรปรับให้มีระยะเวลาการฝึกปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งเนื้อหาสาระบางรายวิชาอาจต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เช่น การดูแลผู้สูงอายุ และควรประเมินหลักสูตรเป็นระยะ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย ซึ่ง มาร์ต พัฒผล (2561) ได้กล่าวถึงการประเมินตามแบบจำลองซิปปี้ (CIPP Model) ไว้ว่าเป็นการประเมินทีละด้านตามลำดับจากการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ผลการประเมินแต่ละด้านจะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารหลักสูตรควรนำผลการวิจัยไปวางแผนพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารหลักสูตรใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารหลักสูตรควรมีการศึกษาติดตามประเมินผลของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ในระยะ 6 เดือน หรือ 1 ปี หลังสำเร็จการศึกษาโดยใช้แนวคิด CIPPIEST เพื่อประเมินผลกระทบ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืน ร่วมด้วย
2. ผู้บริหารหลักสูตรควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ช่วยพยาบาลที่คาดหวังและการปฏิบัติจริง โดยประเมินจากผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. (2567). สาธารณสุขผลิต 'ผู้ช่วยพยาบาล' ช่วยแบ่งเบาภาระงาน 'พยาบาลวิชาชีพ' ตั้งเป้า 2 ปี 6 พันคน. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567 จาก <https://www.thecoverage.info/news/content/7361>.
- นงลักษณ์ พะโกยะ, ศิริพันธ์ สาส์ตย์ และวาสนี วิเศษฤทธิ. (2564). ความต้องการกำลังคนด้านสุขภาพเพื่อรองรับ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในอนาคต. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 15(2), 200-217.
- ปรียสลิล ไชยวุฒิ, สไบทิพย์ เชื้อเอี่ยม, และดวงฤทัย เสมอคุ้มหอม. (2565). การประเมินหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรใหม่) พ.ศ. 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา เชียงพรุท*, 7(10), 355-370.
- มารุต พัฒนา. (2561). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการรับรองหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล*. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 216 ง ลงวันที่ 1 กันยายน 2560. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567 จาก [https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/3_Rule2560\(6\).PDF](https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/3_Rule2560(6).PDF).
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. (2563). *หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563)*. เชียงใหม่: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่.
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) ปีการศึกษา 2563-2565*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่.

- สถาบันพระบรมราชชนก. (2563). รายงานการประชุมพัฒนาแผนการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาลของสถาบันพระบรมราชชนก. สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2565). ข้อบังคับสถาบันพระบรมราชชนก ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล ของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2565. สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.
- สภาการพยาบาล. (2561). ประกาศสภาการพยาบาล เรื่อง นโยบายสภาการพยาบาลเกี่ยวกับกำลังคนในทีมการพยาบาล. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566 จาก [https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/003\(1\).pdf](https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/003(1).pdf).
- สำนักงานเขตสุขภาพที่ 1. (2563). สรุปข้อมูลสถานการณ์กำลังคนสายงานพยาบาล. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566 จาก <http://www.rh1.go.th>.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- Guo, Y., Zhu, W., Boonyamalik, P., Powwattana, A., Zhang, B., & Sun, J. (2025). Exploring nursing assistants' competencies in pressure injury prevention and management in nursing homes: A qualitative study using the iceberg model. *BMC Nursing*, 24, 333. <https://doi.org/10.1186/s12912-025-02911-6>
- Hawkins, P. & Shohet, R. (2020). *Supervision in the helping professions* (5th ed.). London: Open University Press.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Washington DC: SAGE Publications.
- Stufflebeam, D. L. (2003). *The CIPP model for evaluation*, in T. Kellaghan and D.L. Stufflebeam (eds) (pp. 31-62), International handbook of educational evaluation. Netherland: Kluwer Academic Publishers.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introduction analysis* (2nd ed.) New York: Harper & Row.